

РОЛЬ ТА МІСЦЕ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПОРТИВНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ СПОРТУ

Ольга Борисова, Артем Стасюк

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Актуальність дослідження ролі й місця спортивних федерацій зумовлена необхідністю пошуку оптимальних моделей їхньої діяльності для підтримки високого рівня масового спорту, сприяння розвитку спорту вищих досягнень та зміцнення міжнародного спортивного іміджу держави.

Метою є аналіз ролі національних спортивних федерацій у сучасній системі спорту та визначення шляхів оптимізації їхньої діяльності в умовах динамічних змін. У роботі розглянуто функціональні аспекти діяльності національних спортивних федерацій, їх вплив на формування національної спортивної політики, а також взаємодію з іншими суб'єктами спортивної сфери. Наголошено, що федерації є ключовими суб'єктами в розвитку спорту, які виконують посередницьку функцію між державою, спортсменами, спортивними організаціями й міжнародними структурами. Їхня діяльність охоплює широкий спектр завдань – від організації спортивних подій до впровадження інноваційних підходів у тренувальному процесі. Дослідження ґрунтується на комплексно-систематичному поєднанні теоретичних *методів дослідження*, зокрема на аналізі фахової науково-методичної літератури та документальних матеріалів, а також нормативних документів. У роботі застосовано системний підхід, що дав можливість розглянути національні спортивні федерації як елемент інтегрованої системи управління спортом, з урахуванням їх взаємодії з державними й міжнародними організаціями.

Результати дослідження. Виявлено, що національні спортивні федерації виконують багатофункціональну роль, зокрема вони забезпечують розроблення правил і стандартів для спортивних дисциплін, організують змагання та тренувальні збори, підтримують підготовку національних збірних команд і популяризують спорт серед різних верств населення. Національні спортивні федерації також активно співпрацюють із міжнародними організаціями, сприяючи інтеграції національного спорту в глобальний контекст, дотриманню антидопінгових стандартів і впровадженню програм задля забезпечення чесної гри.

Висновки. Загалом, національні спортивні федерації є основою спортивної системи держави, що забезпечують її стабільність і розвиток. Вони сприяють досягненню високих спортивних результатів, формуванню позитивного іміджу країни та об'єднанню суспільства через спорт.

Ключові слова: спорт, національна спортивна федерація, система спорту, управління спортом, міжнародна спортивна співпраця.

Olha Borysova, Artem Stasiuk

ROLE AND PLACE OF THE NATIONAL SPORTS FEDERATION IN THE MODERN SPORTS SYSTEM

Abstract. The relevance of the study of the role and place of sports federations is due to the need to find optimal models of their activities to maintain a high level of mass sports, promote the development of sports of higher achievements and strengthen the international sports image of the State.

The aim is to analyze the role of national sports federations in the modern sports system and identify ways to optimize their activities in conditions of dynamic change. The article examines the functional aspects of the activities of national sports federations, their influence on the formation of national sports policy, and interaction with other sports entities. It is emphasized that federations are key actors in the development of sport, performing an intermediary function between the State, athletes, sports organizations and international structures. Their activities cover a wide range of tasks, from organizing sporting events to implementing innovative approaches in the training process. The study is based on a comprehensive and systematic combination of theoretical research methods, in particular, on the analysis of professional scientific and methodological literature and documentary materials, as well as regulatory documents. The work applies a systematic approach which made it possible to consider national sports federations as an element of an integrated sports management system, taking into account their interaction with state and international organizations.

The results. It is found that national sports federations perform a multifunctional role, in particular, they ensure the development of rules and standards for sports disciplines, organize competitions and training camps, support the training of national teams and popularize sports among various segments of the population. National sports federations also actively cooperate with international organizations, promoting the integration of national sports into the global context and compliance with anti-doping standards and the implementation of programs to ensure fair play. In general, national sports federations are the backbone of a country's sports system, ensuring its stability and development. They contribute to the achievement of high sports results, the formation of a positive image of the country and the unification of society through sport.

Keywords: sport, national sports federation, sports system, sports management, international sports cooperation.

Вступ. На сучасному етапі система спорту перебуває у стані постійної трансформації, що зумовлена впливом глобалізації, технологічного прогресу й соціально-економічних змін. У цьому контексті національні спортивні федерації виступають ключовими суб'єктами, які визначають напрями розвитку спорту, регулюють його організаційні

аспекти та впроваджують інноваційні підходи. Актуальність дослідження полягає в необхідності вдосконалення моделей діяльності національних спортивних федерацій, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності національного спорту, залучення населення до активного способу життя та забезпечення міжнародного визнання.

Борисова О. В., Стасюк А. О. Роль та місце національної спортивної федерації в сучасній системі спорту

Sport Science Spectrum. 2025; 4: 3–8

DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-4-1>

Borysova O., Stasiuk A. Role and place of the national sports federation in the modern sports system

Sport Science Spectrum. 2025; 4: 3–8

DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-4-1>

Огляд наукової літератури з окресленої проблематики свідчить, що дослідники, серед яких С. Балабан [1], І. Зозуля [7], Т. Кропивницька [8], О. Чокля [13], Р. Щокін та ін. [14], займаються питаннями управління спортом, впливу федерацій на розвиток масового спорту й формуванню міжнародного іміджу спорту. Однак дослідження, які комплексно розглядають роль та місце національних спортивних федерацій у сучасній системі спорту, залишаються не досить представленими, що визначає новизну цієї роботи.

Метою статті є аналіз ролі національних спортивних федерацій у сучасній системі спорту та визначення шляхів оптимізації їхньої діяльності в умовах динамічних змін. Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань: 1) проаналізувати особливості діяльності національних спортивних федерацій в Україні; 2) дослідити вплив федерацій на розвиток сучасної системи спорту; 3) вивчити значення, роль і місце національних спортивних федерацій у системі спорту.

Матеріал і методи. Основою методологічного підходу в цій роботі є якісне комплексно-систематичне поєднання теоретичних методів дослідження. Так, теоретичний аналіз, узагальнення та систематизація даних фахової науково-методичної літератури та документальних матеріалів застосовувались з метою вивчення теоретичних підходів до розуміння ролі спортивних федерацій у сучасному спорті. За допомогою контент-аналізу було вивчено нормативно-правові документи, звіти федерацій та інші офіційні джерела. Теоретичну базу цієї роботи становлять результати виконаних досліджень сучасних українських науковців, що спрямовані на розгляд низки проблемних питань, які пов'язані зі сферою управління діяльністю національних спортивних федерацій в Україні, нормативно-правові акти, які регламентують діяльність спортивних федерацій, стратегічні плани розвитку спорту, звіти національних спортивних федерацій, а також дані діяльності національних спортивних федерацій.

Результати та їх обговорення. У сучасній системі спорту важливими є й національні спортивні федерації, які виступають провідниками державної політики у сфері фізичної культури й спорту, забезпечують організацію та розвиток окремих видів спорту на національному рівні. В усьому світі спорт вищих досягнень ґрунтується на міжнародних федераціях із видів спорту та на діяльності національних спортивних федерацій, що є членами світових асоціацій [2].

Слід зазначити, що відповідно до ст. 20 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» [5], «спортивні федерації (асоціації, спілки, об'єднання тощо) – громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості, основними завданнями яких є:

- забезпечення інтересів членів відповідних спортивних федерацій у сфері спорту, в тому числі сприяння захисту їх соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних та інших інтересів;
- сприяння розвитку відповідного виду (видів) спорту шляхом участі в розробленні та виконанні відповідних програм;
- залучення різних груп населення до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності;

- сприяння підготовці спортсменів національних збірних команд та забезпечення їх участі в офіційних міжнародних спортивних змаганнях;

- організація та проведення фізкультурно-оздоровчих, спортивних заходів та спортивних змагань;

- участь у здійсненні кадрового забезпечення розвитку відповідного виду (видів) спорту;

- сприяння розвитку міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури і спорту».

Отже, відповідно до чинного законодавства, спортивні федерації є ключовими організаціями, що працюють із метою розвитку і популяризації окремих видів спорту, а також з метою захисту інтересів своїх членів у спортивній сфері (правових, вікових, соціально-економічних, творчих, культурних тощо).

Слід зауважити, що надання на конкурсних засадах спортивним федераціям статусу національної спортивної федерації та позбавлення цього статусу здійснюються відповідно до «Положення про надання на конкурсних засадах спортивній федерації статусу національної та позбавлення такого статусу, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 22 від 18 січня 2012 р. [11].

Надання спортивній федерації статусу національної здійснюється згідно з кваліфікаційними вимогами до учасників конкурсу:

- розвиток відповідного виду/видів спорту на території України;

- членство у відповідній міжнародній спортивній федерації, включеної до переліку, що затверджується Мінмолодьспортом з урахуванням пропозицій Національного олімпійського комітету, Національного комітету спорту інвалідів, Спортивного комітету (крім всеукраїнських федерацій, що сприяють розвитку національних видів спорту, за умови відсутності відповідної міжнародної спортивної федерації);

- організація та проведення офіційних міжнародних та всеукраїнських змагань;

- наявність кваліфікованих кадрів (спортсмени, судді, тренери та фахівці, які мають відповідну кваліфікацію та досвід роботи);

- наявність необхідної матеріально-технічної та інформаційної бази, а також організаційно-методичного забезпечення.

За результатами конкурсу між Міністерством та спортивною федерацією укладається договір про співпрацю, відповідно до якого федерації забезпечують розвиток відповідного виду спорту, представляють відповідний вид спорту в міжнародних спортивних федераціях, здійснюють у визначеному порядку організацію й проведення офіційних міжнародних спортивних змагань на території України та всеукраїнських спортивних змагань тощо [6, с. 107].

Так, Законом України «Про фізичну культуру і спорт» [5] передбачено делегування повноважень із розвитку відповідного виду спорту, організації та проведення офіційних міжнародних та всеукраїнських спортивних змагань на території України тощо громадським об'єднанням фізкультурно-спортивної спрямованості. Водночас не варто говорити про повну автономність спортивних федерацій, адже спортивна федерація, крім того, забезпечує спільно

зі своїми місцевими осередками співпрацю зі структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування стосовно розвитку відповідного виду спорту; погоджує з Міністерством, відповідними місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування питання щодо проведення на території України міжнародних спортивних змагань до подання заявок на включення їх до календарних планів відповідних міжнародних спортивних організацій; виконує та вимагає такого ж виконання від своїх членів рішень Міністерства (виданих у межах його повноважень), відповідних договорів з місцевими органами виконавчої влади у сфері фізичної культури й спорту; надає звіт про використання бюджетних коштів у разі надання з державного бюджету фінансової підтримки спортивній федерації на розвиток виду спорту, організацію й проведення спортивних заходів; зобов'язана подавати щороку до 30 листопада до Міністерства звіт про стан виконання договору про співпрацю (інформацію про діяльність у поточному році) тощо. Невиконання (порушення) умов договору про співпрацю може призвести до позбавлення статусу національної.

Серед головних напрямів діяльності спортивних федерацій варто виокремити такі:

1) організація та проведення змагань і зборів – всеукраїнські, регіональні та міжнародні змагання, навчально-тренувальні збори відповідних видів спорту, забезпечення учасників проживанням, харчуванням, транспортом та іншими необхідними ресурсами;

2) затвердження нормативних документів – розроблення регламентів, правил, положень і документів, що регулюють проведення змагань і діяльність федерації, а також контроль за їх дотриманням;

3) розвиток виду спорту – створення та реалізація комплексних, цільових і навчальних програм розвитку спорту, представництво і захист інтересів відповідного виду спорту, а також підвищення його іміджу;

4) протидія негативним явищам – боротьба з використанням допінгу, запобігання порушенням прав суб'єктів спорту, дискримінації та іншій неналежній поведінці, сприяння розвитку спорту в дусі миру, чесності та взаєморозуміння;

5) атестація та сертифікація – впровадження системи атестації клубів, тренерів та інших фахівців, розроблення кваліфікаційних вимог для суддів (арбітрів) і спортсменів, сертифікація спортивних споруд, трас та інфраструктури;

6) економічна діяльність – створення установ, підприємств та організацій для досягнення статутних цілей, участь у цивільно-правових відносинах, набуття майнових та немайнових прав [6, с. 107–108].

Національні спортивні федерації, відповідно до договору з центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, забезпечують розвиток відповідного виду спорту; представляють вид спорту в міжнародних спортивних федераціях, визначених центральним органом виконавчої влади з огляду на пропозиції Національного олімпійського комітету України, Національного комітету спорту інвалідів України та Спортивного комітету України, а також на міжнародних спортивних змаганнях; організовують і проводять офіційні міжнародні спортивні змагання на території

України та всеукраїнські спортивні змагання відповідно до встановленого порядку; повідомляють центральний орган виконавчої влади про всі проведені спортивні змагання та надають інформацію про рейтинги спортсменів за результатами цих заходів [5].

Метою організації національної спортивної федерації є розвиток та популяризація конкретного виду спорту на території країни, а особливості її організації сприяють розвитку та підтримці спортивного руху в країні через об'єднання зусиль тренерів, спортсменів і функціонерів під одним керівництвом цієї федерації.

Щодо ролі й місця національної спортивної федерації в сучасній системі спорту, то слід зазначити, що національні спортивні федерації відіграють ключову роль у розвитку спортивної галузі як на національному, так і на міжнародному рівнях, вони виконують функцію посередника між державою, спортивними організаціями, спортсменами й міжнародними структурами. Спортивні федерації – це важливий елемент національного й міжнародного спорту. Вони не лише управляють видами спорту, організовують змагання у відповідності з єдиними правилами, але й забезпечують популяризацію, розвиток масовості відповідних спортивних дисциплін. Вони сприяють масовій популяризації спорту, залучаючи до активної фізичної діяльності різні вікові групи населення та проводять освітні заходи, змагання та тренувальні збори для розширення бази шанувальників і учасників.

Національні спортивні федерації є основою спортивних систем та відіграють центральну роль у розвитку й сталості спорту [18]. На додаток, маючи власну (організаційну) спортивну політику, вони сприяють досягненню цілей державної спортивної політики [15; 20]. По-перше, національні спортивні федерації займаються розробленням правил, стандартів і регламентів для розвитку окремих видів спорту, забезпечують їх впровадження та контроль за дотриманням. Вони організовують і координують діяльність спортивних клубів, тренерів і спортсменів, створюючи цілісну систему управління, яка дозволяє раціонально використовувати ресурси, планувати спортивні події та досягати високих результатів. Федерації виконують роль зв'язкової ланки між різними рівнями спорту – від аматорського до професійного, сприяючи плавному переходу спортсменів на вищі щаблі майстерності. Крім того, вони активно працюють над підвищенням кваліфікації тренерів шляхом організації освітніх програм, семінарів і тренінгів, забезпечуючи професійний розвиток усіх учасників спортивної спільноти.

По-друге, національні спортивні федерації відіграють ключову роль у підготовці та підтримці національних збірних команд, забезпечуючи їх участь у міжнародних змаганнях і сприяючи досягненню високих спортивних результатів. Їхня діяльність охоплює комплексний підхід до формування складу команд, організації тренувального процесу та створення необхідних умов для успішного виступу. Федерації координують роботу тренерських штабів, які розробляють індивідуальні програми підготовки, спрямовані на повне розкриття потенціалу спортсменів. Під час змагань федерації надають оперативну підтримку, розв'язують організаційні питання, взаємодіють із суддівськими колегами та забезпечують психологічну і технічну

допомогу спортсменам. Окрім спортивних завдань, федерації несуть відповідальність за формування позитивного іміджу країни на міжнародній арені, підтримуючи високий рівень професіоналізму та етики серед членів збірної.

По-третє, національні спортивні федерації представляють державу в міжнародних спортивних організаціях, що сприяє інтеграції національного спорту в глобальний контекст, обміну досвідом і участі в престижних міжнародних змаганнях. Членство в таких організаціях надає федераціям можливість впливати на прийняття рішень щодо змін правил, стандартів і регламентів, а також захищати інтереси національного спорту та його представників на світовій арені. Завдяки інтеграції в міжнародне спортивне середовище українські спортсмени отримують доступ до найпрестижніших змагань, як-от Олімпійські ігри, чемпіонати світу та Європи, що стимулює їх професійний розвиток, мотивує до нових досягнень і підвищує конкурентоспроможність. Участь у міжнародних турнірах також сприяє популяризації національного спорту, демонстрації спортивної майстерності, національних традицій і культури, що допомагає формувати позитивний імідж країни на глобальному рівні.

Слід наголосити, що національні спортивні федерації співпрацюють із міжнародними спортивними організаціями з метою забезпечення дотримання міжнародних стандартів у спортивній діяльності, обміну досвідом, участі в міжнародних програмах, підтримки розвитку спорту та обговорення спортивних питань. Для укріплення своєї позиції в країні національна спортивна федерація активно співпрацює з такими організаціями, як СКУ (Спортивний Комітет України) – для неолімпійських видів спорту [12] та НОК (Національний Олімпійський Комітет) – для олімпійських видів спорту [10]. Членство в цих організаціях суттєво допомагає розвитку федерації, збільшенню фінансової державної допомоги та забезпечує низку цікавих можливостей, як-от консалтинг, адміністративні, економічні та юридичні сервіси. Члени національних федерацій активно беруть участь в управлінні цими організаціями, що забезпечує краще фінансування та розвиток спортивних федерацій [19].

Співпраця між національними федераціями спорту та міжнародними організаціями має вирішальне значення для розвитку та просування спорту в глобальному масштабі. Національні федерації спорту відіграють життєво важливу роль в організації та управлінні спортом у відповідних країнах, тоді як міжнародні організації, зокрема Міжнародний олімпійський комітет (МОК) [17] та міжнародні федерації спорту, наглядають за спортом на світовому рівні. Співпрацюючи з міжнародними організаціями, національні федерації спорту можуть отримати доступ до ресурсів, досвіду та найкращих практик для покращення якості своїх програм та підтримки зростання спорту у своїх країнах. З іншого боку, міжнародні організації покладаються на національні федерації спорту, щоб дотримуватися правил та стандартів спорту на початкових рівнях [13, с. 124].

Це партнерство може призвести до обміну знаннями, досвідом, розвитку нових ініціатив і політики, просування спортивної дипломатії та культурного обміну. Зрештою, співпраця між національними федераціями спорту та

міжнародними організаціями приносить користь спортсменам, тренерам та вболівальникам, створюючи більш інклюзивне та конкурентне спортивне середовище.

Крім того, національні спортивні федерації сприяють дотриманню антидопінгових правил у системі спорту. З 2025 року наявність антидопінгової програми, погодженої з Національним антидопінговим центром (НАДЦ), є вимогою, що передбачена наказом Мінмолодьспорту № 959 [9] та міжнародними антидопінговими стандартами. Федерація, що не впровадила антидопінгову програму, ризикує втратити статус національної, позбавляється державного фінансування та створює загрозу для своїх спортсменів через відсутність ефективної системи запобігання порушенням антидопінгових правил. Така програма визначає позицію федерації щодо чистого спорту та нульової толерантності до допінгу. Вона охоплює впровадження антидопінгової освіти через онлайн-курси, семінари та інформаційні кампанії, встановлює обов'язкові до виконання правила для спортсменів і персоналу, забезпечує співпрацю з НАДЦ та міжнародною федерацією у сферах контролю, обміну інформацією та освіти. Програма також визначає роль федерації у сприянні ефективному тестуванню та розслідуванню порушень, включає внутрішні процедури реалізації, призначення відповідальних осіб і передбачає санкції за недотримання встановлених норм.

Національні спортивні федерації активно співпрацюють із Національними антидопінговими організаціями (НАДО) та Всесвітнім антидопінговим агентством (WADA), які визначають та впроваджують правила, спрямовані на боротьбу із застосуванням заборонених речовин і методів у спорті. Основна діяльність федерацій у цій сфері включає реалізацію освітніх ініціатив для спортсменів, тренерів, лікарів і спортивного персоналу, які спрямовані на підвищення обізнаності про шкоду допінгу для здоров'я, його вплив на кар'єру та репутацію. Національні федерації також відіграють ключову роль у впровадженні програми тестування спортсменів, координуючи процес відбору проб як під час змагань, так і поза ними, дотримуючись суворих стандартів конфіденційності та справедливості. Важливим аспектом їхньої діяльності є створення умов для підтримки чистого спорту, включаючи програми, що сприяють здоровому способу життя та формуванню етичної культури серед спортсменів. Завдяки таким зусиллям національні спортивні федерації відіграють важливу роль у створенні чесного, здорового та етичного середовища в спорті, сприяючи його сталому розвитку та популяризації принципів чесно́ї гри.

Національні спортивні федерації відіграють ключову роль у зміцненні здоров'я населення, сприяючи розвитку спорту на глобальному рівні та популяризуючи його переваги для фізичного і психічного благополуччя. Особливу увагу вони приділяють спорту для всіх, спорту для здоров'я, а також ініціативам, спрямованим на підвищення рівня здоров'я в суспільстві. Федерації активно підтримують розроблення керівних принципів, які допомагають інтегрувати спорт у різні сфери життя. Вони підкреслюють, що здоров'я можна покращувати не лише в спортивних залах, а й у навчальних закладах, на робочих місцях, у місцях відпочинку та дозвілля. Завдяки цьому національні спортивні федерації стають важливими учасниками

суспільного життя, створюючи умови, за яких кожен може контролювати своє здоров'я і благополуччя [16]. Таким чином, національні спортивні федерації відіграють важливу роль у зміцненні здоров'я, створюючи умови для занять спортом і фізичною активністю у своїх афілійованих клубах. Їхня діяльність охоплює не лише ініціативи «спорт для всіх», а й програми корпоративної соціальної відповідальності, спрямовані на інші аспекти збереження та покращення здоров'я [16, с. 2].

Національні спортивні федерації володіють значним потенціалом для розвитку і є не лише ключовими учасниками організації спортивних заходів, але й важливими інституціями, які формують спортивну культуру як на національному, так і на міжнародному рівнях. Вони забезпечують умови для професійного розвитку спортсменів, упроваджують інноваційні методики тренувань, залучають молодь до занять спортом й активно популяризують здоровий спосіб життя серед усіх вікових категорій. Проте зміни в ринкових відносинах у сфері фізичної культури та спорту значно впливають на діяльність національних федерацій. Це актуалізує потребу в розробленні стратегій перспективного розвитку, які враховують політичні, економічні та соціальні особливості сучасного контексту.

Слушною є думка С. Балабан, що спортивна федерація національного рівня повинна стати основним центром управління певним видом спорту. Вона має визнаватися державою як автономний та офіційний представник міжнародної федерації, отримуючи широкий спектр повноважень. До таких повноважень належать управління відповідним видом спорту, розроблення та затвердження правил проведення змагань, дисциплінарних правил, правил функціонування спортивної інфраструктури, організація і проведення змагань, управління національною збірною командою,

а також сертифікація спортивних споруд для проведення змагань у межах конкретного виду спорту [1, с. 93].

Висновки. Отже, у результаті проведеного дослідження доходимо висновку, що національні спортивні федерації відіграють ключову роль у спортивній системі держави, виконуючи функції організаторів, координаторів та провайдерів спортивних програм. Вони слугують мостом між державними структурами, громадськими організаціями та міжнародними федераціями, забезпечуючи стабільність, професійність і впровадження інновацій у спортивній галузі. У сучасних реаліях федерації не лише сприяють формуванню позитивного іміджу держави, але й об'єднують суспільство через спорт, виховують патріотизм і зміцнюють позиції країни на міжнародній арені. Вони забезпечують ефективну взаємодію між урядовими структурами, спортивними клубами, тренерами та іншими учасниками спортивної діяльності, формуючи цілісну систему управління спортом. Крім того, національні федерації активно долучаються до міжнародних програм співпраці, обміну досвідом і технологіями, сприяючи інтеграції національного спорту в глобальну спільноту. Таким чином, вони є не лише інструментом досягнення спортивних результатів, але й потужним агентом змін, який сприяє соціальному прогресу, культурному розвитку та підвищенню міжнародного авторитету країни через спорт.

Перспективи подальших досліджень передбачають визначення сучасних тенденцій функціонування національних спортивних федерацій для забезпечення сталого розвитку організаційно-управлінської системи спорту в країні, оптимізації внутрішніх механізмів діяльності організації, а також забезпечення інноваційного розвитку галузі відповідно до вимог цифрової доби.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балабан С.М. Інституціональний аспект публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту в Україні. *Право і суспільство*. 2016. № 6. С. 88–94.
2. Брикульський О. Хочеш жити – заробляй або прибутковий спорт. *Вісник спорт. комітету України Sportcom*. 2015. № 11. С. 68–69.
3. Вареник О., Калита Л., Приймак М. Стратегічний менеджмент та інноваційні аспекти у публічному управлінні сферою фізичної культури і спорту. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. С. 308–322.
4. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року №4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 25.05.2025).
5. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (дата звернення: 17.06.2025).
6. Залізко О.М., Данильченко В.С. Особливості правового статусу спортивних федерацій в Україні. *Economics. Finances. Law*. 2023. № 7. С. 106–110.
7. Зозуля І.В., Довгань О.І. Адміністративно-правові засади діяльності спортивних федерацій в Україні: аналіз поточних проблем. *Форум права*. 2017. № 5. С. 157–163.
8. Махно І.Ю., Кропивницька Т.А. Спортивні федерації в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту. *Спорт та сучасне суспільство*: матеріали 9 Всеукр. студентської конф., 26 лютого 2016 р. Київ: Олімпійська література, 2016. С. 105–110.
9. Наказ від 11.08.2020 р. № 959 «Про внесення змін до Положення про порядок організації і проведення офіційних спортивних змагань і навчально-тренувальних зборів та порядок матеріального забезпечення їх учасників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-20#Text> (дата звернення: 17.06.2025).
10. Національний Олімпійський Комітет: офіційний вебсайт. URL: <https://noc-ukr.org/> (дата звернення: 17.06.2025).
11. Про затвердження Положення про надання на конкурсних засадах спортивній федерації статусу національної та позбавлення такого статусу: постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2012 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2012-n#n8> (дата звернення: 17.06.2025).
12. Спортивний комітет України. URL: <https://scu.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/Organ%D1%96zacc%D1%96%D1%97-chleni-SKU.pdf> (дата звернення: 17.06.2025).
13. Чокля О., Фальковський А. Особливості міжнародного регулювання у сфері фізичної культури і спорту. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. Випуск 5 (71). С. 121–126.
14. Щокін Р., Беленок Ж. Зарубіжний досвід системи публічного управління сферою фізичної культури та спорту. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. № 4 (64). С. 115–120.
15. Bayle E. Switzerland: The organisation of sport and policy towards sport federations. *Sport Policy Systems and Sport Federations: A Cross-National Perspective*; Scheerder, J., Willem, A., Claes, E., Eds.; Palgrave Macmillan: London, UK, 2017. P. 263–282.
16. Inclusive, sustainable, welcoming national sports federations Health promoting sports federation implementation guidance. URL: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/370624/WHO-EURO-2023-5216-44980-64040-eng.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (дата звернення: 17.06.2025).
17. International Olympic Committee. Міжнародний олімпійський комітет. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.olympics.com/en/> (дата звернення: 17.06.2025).
18. Lang G., Klenk C., Schlesinger T., Ruoranen K., Bayle E., Clausen J., Giauque D., Nagel S. Challenges and opportunities arising from self-regulated professionalisation processes: An analysis of a Swiss national sport federation. *Int. J. Sport Policy Politics*. 2020. № 12. P. 387–404.

19. SateUkraine. Як має працювати федерація. URL: https://skateukraine.org/academy/healthy_federation#2 (дата звернення: 17.06.2025).
20. Scelles N. Organisation of sport and policy towards sport federations in France. *Sport Policy Systems and Sport Federations: A Cross-National Perspective*; Scheerder, J., Willem, A., Claes, E., Eds.; Palgrave Macmillan: London, UK, 2017. P. 135–155.

REFERENCES

- Balaban, S.M. (2016). Instyutsiynyi aspekt publichnoho administruvannya sferoi fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini [Institutional Aspect of Public Administration in the Sphere of Physical Culture and Sport in Ukraine]. *Pravo i suspilstvo – Law and Society*, 6, 88–94. [in Ukrainian]
- Brykuls'kyi, O. (2015). Khochesh zhyty – zarobliai abo prybutkovyi sport [If You Want to Live – Earn or Profitable Sport]. *Visnyk sportyvnoho komitetu Ukrainy – Bulletin of the Sports Committee of Ukraine*, 11, 68–69. [in Ukrainian]
- Varenyk, O., Kalyta, L., & Pryimak, M. (2024). Stratehichniy menedzhment ta innovatsiini aspekty u publichnomu upravlinni sferoi fizychnoi kultury i sportu [Strategic Management and Innovative Aspects in Public Administration of the Sphere of Physical Culture and Sport]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 59, 308–322. [in Ukrainian]
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2012). Zakon Ukrainy “Pro hromadski obiednannia” vid 22 bereznia 2012 roku № 4572-VI [Law of Ukraine “On Public Associations” dated March 22, 2012, No. 4572-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> [in Ukrainian]
- Verkhovna Rada Ukrainy. Zakon Ukrainy “Pro fizychnu kulturu i sport” [Law of Ukraine “On Physical Culture and Sport”]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> [in Ukrainian]
- Zalizko, O.M., & Danylenko, V.S. (2023). Osoblyvosti pravovoho statusu sportyvnykh federatsii v Ukraini [Features of the Legal Status of Sports Federations in Ukraine]. *Economics. Finances. Law*, 7, 106–110. [in Ukrainian]
- Zozulia, I.V., & Dovhan, O.I. (2017). Administratyvno-pravovi zasady diialnosti sportyvnykh federatsii v Ukraini: analiz potochnykh problem [Administrative and Legal Principles of Sports Federations' Activities in Ukraine: Analysis of Current Issues]. *Forum Prava – Forum of Law*, 5, 157–163. [in Ukrainian]
- Makhno, I.Yu., & Kropyvnytska, T.A. (2016). Sportyvni federatsii v umovakh reformuvannya sfery fizychnoi kultury i sportu [Sports Federations under the Conditions of Reforming the Sphere of Physical Culture and Sport]. In *Sport ta suchasne suspilstvo: materialy 9 vseukr. studentskoi konferentsii, 26 liutoho 2016 r.* [Sport and Modern Society: Materials of the 9th All-Ukrainian Student Conference, February 26, 2016] (pp. 105–110). Kyiv: Olimpiiska literatura. [in Ukrainian]
- Ministerstvo Molodi ta Sportu Ukrainy. (2020). Nakaz vid 11.08.2020 № 959 “Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro poriadok orhanizatsii i provedennia ofitsiinykh sportyvnykh zman i navchalno-trenavalnykh zboriv ta poriadok materialnoho zabezpechennia yikh uchasykiv” [Order of 11.08.2020 No. 959 “On Amendments to the Regulation on the Organization and Conduct of Official Sports Competitions and Training Camps and the Procedure for Material Support of Their Participants”]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-20#Text> [in Ukrainian]
- Natsionalnyi Olimpiiskyi Komitet. Ofitsiinyi vebсайт [Official Website]. Retrieved from <https://noc-ukr.org/> [in Ukrainian]
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2012). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro nadannia na konkursnykh zasadakh sportyvni federatsii statusu natsionalnoi ta pozbavlennia takoho statusu: postanova vid 18 sichnia 2012 r. № 22 [On Approval of the Regulation on Granting a Sports Federation the Status of National and Revoking Such Status: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 18, 2012, No. 22]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2012-n#n8> [in Ukrainian]
- Sportyvnyi Komitet Ukrainy. Retrieved from <https://scu.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/Organ%D1%96zats%D1%96%D1%97-chleni-SKU.pdf> [in Ukrainian]
- Choklia, O., & Falkovskiy, A. (2023). Osoblyvosti mizhnarodnoho rehulivannia u sferi fizychnoi kultury i sportu [Features of International Regulation in the Sphere of Physical Culture and Sport]. *Naukovi pratsi Mizhreionnalnoi akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia – Scientific Works of the Interregional Academy of Personnel Management. Political Science and Public Administration*, 5(71), 121–126. [in Ukrainian]
- Shchokin, R., & Beleniuk, Zh. (2022). Zarubizhnyi dosvid systemy publichnoho upravlinnia sferoi fizychnoi kultury ta sportu [Foreign Experience of Public Administration System in the Sphere of Physical Culture and Sport]. *Naukovi pratsi Mizhreionnalnoi akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia – Scientific Works of the Interregional Academy of Personnel Management. Political Science and Public Administration*, 4(64), 115–120. [in Ukrainian]
- Bayle, E. (2017). Switzerland: The organisation of sport and policy towards sport federations. In J. Scheerder, A. Willem, & E. Claes (Eds.), *Sport Policy Systems and Sport Federations: A Cross-National Perspective* (pp. 263–282). London, UK: Palgrave Macmillan.
- World Health Organization. Inclusive, sustainable, welcoming national sports federations: Health promoting sports federation implementation guidance. Retrieved from <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/370624/WHO-EURO-2023-5216-44980-64040-eng.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- International Olympic Committee. Ofitsiinyi vebсайт [Official Website]. Retrieved from <https://www.olympics.com/en/> [in Ukrainian]
- Lang, G., Klenk, C., Schlesinger, T., Ruoranan, K., Bayle, E., Clausen, J., Giauque, D., & Nagel, S. (2020). Challenges and opportunities arising from self-regulated professionalisation processes: An analysis of a Swiss national sport federation. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 12, 387–404.
- SateUkraine. Yak maie pratsiuvaty federatsiia [How a Federation Should Work]. Retrieved from https://skateukraine.org/academy/healthy_federation#2 [in Ukrainian]
- Scelles, N. (2017). Organisation of sport and policy towards sport federations in France. In J. Scheerder, A. Willem, & E. Claes (Eds.), *Sport Policy Systems and Sport Federations: A Cross-National Perspective* (pp. 135–155). London, UK: Palgrave Macmillan.

Дата надходження статті: 03.09.2025

Дата прийняття статті: 24.10.2025

Опубліковано: 28.11.2025

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Борисова О. В. <http://orcid.org/0000-0002-2311-1921>, borisova-nupes@ukr.net

Стасюк А. О. <https://orcid.org/0009-0002-3453-6404>, yonex20072@gmail.com

Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Borysova O. <http://orcid.org/0000-0002-2311-1921>, borisova-nupes@ukr.net

Stasiuk A. <https://orcid.org/0009-0002-3453-6404>, yonex20072@gmail.com

National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Fizkultury str., 1, Kyiv, 03150, Ukraine